

Asia: VN/23332/2026

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi datakeskusrekisteristä

Lausunnonantajan lausunto

Soveltamisala: 0,5 megawatin raja-arvo ja turvallisuuspoikkeus (1 §)

-

Ilmoitusvelvollisuuden ajankohta (5 §)

-

Ilmoituksen yhteydessä toimitettavat tiedot sekä tietojen toimittamisesta poikkeaminen (6 §)

-

Muutoksista ilmoittaminen ja muutosilmoitusten ajankohta (7 §)

-

Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus, tietojenantovelvollisuus ja tietojen luovuttaminen (10, 11 ja 12 §)

-

Voimaantulon ajankohta sekä siirtymäaika rakentamisvaiheessa ja toiminnassa olevien datakeskusten osalta (15 §)

-

Huoltovarmuuskeskuksen tehtävä ja sen resursointi

-

Muut esitystä koskevat huomiot

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi laki datakeskusrekisteristä. Laki on tarpeen muun muassa niin sanotun energiatehokkuusdirektiivin ja komissiolle delegoidun asetuksen vuoksi. Tavoite on keskittää datakeskuksiin liittyvien tietojen kerääminen Huoltovarmuuskeskukselle

kattavan kokonaiskuvan saamiseksi datakeskusinvestoinneista. Tiedot olisivat laissa säädettyjen viranomaisten käytettävissä. Laissa säädettäisiin ilmoitusvelvollisuudesta, jonka johdosta ei tehtäisi muutoksenhakukelpoista päätöstä. Ilmoituksen käsittelystä perittäisiin maksu. Laissa olisi säännökset ilmoitusvelvollisuuden valvonnasta.

Korkein hallinto-oikeus toteaa lausuntonaan seuraavan:

Laki koskisi käytännössä datakeskusten toiminnanharjoittajien (ylläpitäjien/omistajien) velvollisuutta tehdä ilmoitus toiminnastaan Huoltovarmuuskeskukselle. Tästä säädetään ehdotetuissa 5-7 §:ssä. Tähän nähden saattaa olla epäselvää, mitä tietoja elinkeinoelämän järjestö olisi velvollinen luovuttamaan Huoltovarmuuskeskukselle lain 11 §:n mukaan. Säännöksen yksityiskohtaisessa perustelussa ei ole kuvattu elinkeinoelämän järjestön roolia lain toteutuksessa.

Lain 13 §:ssä säädettäisiin siitä, että Huoltovarmuuskeskus voi pyytää selvitystä 5 ja 7 §:n ilmoitusvelvollisuuden valvomiseksi. Tämä pyyntö ei olisi esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan hallintopakon käyttämistä, vaan pelkkä valvontatoimi. Toisaalta lain 11 §:ssä säädettäisiin velvollisuus luovuttaa tietoja Huoltovarmuuskeskukselle, mihin selvityksen tekeminen oikeastaan liittyy. Epäselväksi esityksessä jää, miksi 11 §:n valvomiseksi ei voida käyttää hallintopakkoa.

Esitetyn 13 §:n mukaan Huoltovarmuuskeskus voisi käyttää varsinaista hallintopakkoa vain 5 ja 6 §:n laiminlyönnin vuoksi. Sikäli kuin on kysymys ilmoituksen sisältöön liittyvistä puutteista, kyse on oikeastaan 5 ja 6 §:n tai 6 ja 7 §:n muodostamasta kokonaisuudesta. Ehdotetun 13 §:n 2 momentin mukaan kehotusta voidaan tehostaa uhkasakolla ja tarkoitus on, että tämä hallintopakko päätös olisi muutoksenhakukelpoinen.

Korkein hallinto-oikeus toteaa, että ehdotettu 13 §:n soveltamisala olisi suppea.

Lainsäädäntösystematiikan kannalta saattaisi olla perustellumpaa kirjoittaa säännös normaalin hallintopakkosäännöksen muotoon uhkasakkolain mukaisesti siten, että Huoltovarmuuskeskuksella olisi mahdollisuus määrätä mainitun lain mukaisen velvollisuutensa laiminlyönyt taho noudattamaan velvollisuuksiaan asetettavassa määräajassa. Tämän velvoitteen noudattamisen varmistamiseksi Huoltovarmuuskeskus voisi asettaa määräyksen tehosteeksi uhkasakon.

Lain 14 §:n mukaan muutoksenhaku voisi koskea vain uhkasakon asettamista ja sen tuomitsemista. Korkein hallinto-oikeus ei pidä yleisen uhkasakkolain mukaisen hallintopakkosääntelyn systematiikan kannalta mahdollisena, että päävelvoitteesta ei voitaisi valittaa. Velvoitetun oikeussuojaa ei ole perusteltua kaventaa säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetulla tavalla. Uhkasakon asettaminen on aina päävelvoiteliitännäinen, jolloin oikeastaan muutoksenhaun kohteena on lähtökohtaisesti päävelvoite. Vastaava koskee myös uhkasakon tuomitsemista, koska myös tuomitsemisen yhteydessä on uhkasakkolain mukaan mahdollista tutkia päävelvoitteen lainmukaisuus. Säännösehdotusta tulisi korjata.

Lausunnon ovat valmistelleet oikeusneuvokset Mika Seppälä ja Petri Helander, ja sitä ovat kommentoineet korkeimman hallinto-oikeuden kansliaistunnon jäsenet.

Presidentti Kari Kuusiniemi

Kansliapäällikkö Jenny Rebold

Tukiainen Elina
Korkein hallinto-oikeus